

เรื่อง รำทรง เข้าทรง ความหวัง ความเชื่อและความศรัทธา

รายละเอียด

บทนำ

ภายใต้การเปลี่ยนแปลงทางสภาพสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบันที่ผู้คนต่างแข่งขันกันในทุกด้าน เพื่อพัฒนาปรับปรุงตนเองให้อยู่รอดทั้งในด้านการดำรงชีวิต การทำงานทุกขณะ ทำให้ผู้คนมากมายเกิดความ ท้อแท้ ขาดที่พึ่ง ขาดกำลังใจเพราะไม่สามารถปรับตัวได้การศึกษาเล่าเรียน ให้สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับ สถานการณ์ที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปในใหม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง สันหวังที่จะต่อสู้และใช้ชีวิตในแต่ละวัน ได้อย่างเป็นสุข เกิดภาวะต้องการที่พึ่ง ต้องการกำลังใจ จนกระทั่งในบางครั้งคิดหวังพึ่งสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรืออำนาจเหนือธรรมชาติ เพื่อให้ตนเองมีจิตใจที่เข้มแข็งเมื่อเกิดภาวะวิกฤติและมีกำลังใจที่จะสามารถเผชิญปัญหาที่กำลังประสบอยู่ให้ผ่านพ้นไปได้อย่างรวดเร็ว ดังจะสังเกตเห็นได้ทั้งในครัวเรือน เช่น ศาลพระภูมิ รูปเคารพ และในชุมชน เช่น ศาลเจ้าหรือในสถานที่ราชการ ที่ทำงาน เช่น รูปเคารพ เทวรูป เป็นต้น ที่ผู้คนสร้างไว้เพื่อ ก่อเกิดผลในด้านจิตใจ และมีความหวังว่าหากบนบาน ขอร้องหรือแสดงความเคารพนอบน้อมต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรือสิ่งที่มีอำนาจเหนือธรรมชาติ เช่น ผี หรือวิญญาณต่าง ๆ แล้ว สิ่งดังกล่าวจะให้ความช่วยเหลือต่อผู้ให้ ความเคารพในทุกสิ่งตามที่ปรารถนา

และหากเป็นไปได้ดังที่ปรารถนาย่อมก่อให้เกิดกำลังใจและรู้สึกปลอดภัย จนกระทั่งมีการตอบสนองต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ตามที่ได้นับนานไวต่อไป

ปัจจุบันการทรงเจ้าหรือการเข้าทรงได้มีการพัฒนาไปมาก โดยคนทรงมิได้ประกอบพิธีทรงเข้าเฉพาะในตำหนักทรงหรือหอผีเฉพาะในชุมชนตนเองเท่านั้น แต่ยังสามารถพบปะสังสรรค์และได้มีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกันด้วยการเข้าร่วมประกอบพิธีกรรมทรงเจ้าในงานประจำปีที่คนทรงอื่นจัดขึ้น เช่น งานไหว้ครูประจำปีของบรรดาร่างทรง ที่มีอยู่ทั่วประเทศตามแต่ที่ได้รับการเชื้อเชิญอย่างเป็นทางการและสม่ำเสมอ การกระทำดังกล่าวนอกจากจะเป็นการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ต่อกันให้เกิดขึ้นในกลุ่มของคนทรงแล้ว ยังเป็นการถ่ายทอดและต่อยอดความเชื่อของคนที่มีความเชื่อในอำนาจเหนือธรรมชาติให้มั่นคงยิ่งขึ้นรวมทั้งยังเป็นการประชาสัมพันธ์แหล่งทรงเจ้าให้บุคคลภายนอกได้รับรู้ด้วยเช่นกัน

ความหมายของพิธีกรรมการเข้าทรง

พิธีกรรมการเข้าทรง เป็นพิธีกรรมที่มีมานาน โดยมีหลายท่านให้ความหมายไว้ดังนี้ วิกีพีเดีย สารานุกรมเสรี (2564) กล่าวว่า คนทรง หรือ ร่างทรง หมายถึง คนที่ให้เจ้าหรือผีมาเข้าสิงในตัว การเข้าสิงนั้น เรียกว่า "การเข้าทรง" Lan Anh -VOV5 (2557) กล่าวว่า การทรงเจ้าเป็นพิธีการสื่อสารกับเทพเจ้าต่าง ๆ ผ่าน ร่างทรง ลักษณะของการเข้าทรงก็คือ การกลายร่างเดิมมาเป็นร่างใหม่ที่มีวิญญาณของเทพเจ้าหรือเทวดาชั้นสูง มาประทับร่างเพื่อประทานพรให้มนุษย์ ธิชาพร จำเนียร และ อรพรรณ พิศลยบุตร (2565) กล่าวว่า พิธีกรรม เข้าทรง หรือ ร่างทรง ในความหมายของคนทั่วไปคือ บุคคลที่สามารถจะรับจิต วิญญาณของผู้อื่นที่จากไปแล้ว หรือ จากจิต วิญญาณของผู้อื่นที่เป็นเทพ เทวดา มาสิงสถิตอยู่ในร่างกายของตัวเองได้

สรุปความหมายของพิธีกรรมการเข้าทรง คือ การเข้าทรงเพื่อเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์และวิญญาณของ เทพเจ้าต่าง ๆ ให้เข้ามาประทับร่างของมนุษย์เป็นความสัมพันธ์ที่เชื่อมโลกของมนุษย์เข้ากับโลกของอำนาจเหนือธรรมชาติ ซึ่งมีร่างกายของร่างทรงในฐานะเป็นผู้ประกอบพิธีกรรมทำหน้าที่ติดต่อสื่อสารกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ การเชื่อมโลกสองโลกเข้าด้วยกัน

ความเชื่อเรื่องพิธีกรรมการเข้าทรงของคนไทย

พระครูโสภิตสิริธรรม (สิริโร ทาอ่อน), บุญส่ง สิ้นธุ์นอก และสมเดช นามเกตุ (2564) กล่าวว่า ความเชื่อเรื่องพิธีกรรมการเข้าทรงของคนไทยทุกภูมิภาคมีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ความเชื่อและพิธีกรรมเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่มีการถ่ายทอดซึ่งความเชื่อนั้นเป็นเรื่องนามธรรมที่เชื่อมโยงระหว่างบุคคลกับกลุ่มชนและระหว่างกลุ่มชนกับสภาพแวดล้อมแม้ว่าบุคคลแต่ละบุคคลจะมีความเชื่อเป็นของตนเองแต่ระบบความเชื่อของบุคคลก็เป็นพื้นฐานในการรองรับการอยู่ร่วมกันของกลุ่มเพราะบุคคลที่อยู่ในกลุ่มชนเดียวกันจะผ่านสถาบัน แห่งการเรียนรู้ทางสังคมมาคล้ายคลึงกันและสื่อที่จะให้การเรียนรู้ทางสังคมก็จะนำจริยธรรมของศาสนาในสังคมนั้น

ๆ มาให้การกล่อมเกลาสมาชิกของกลุ่มชนเพื่อให้มีความเชื่อที่คล้ายคลึงกันในทางวัฒนธรรมสำหรับ ในส่วนของพิธีกรรมนั้นเป็นสัญลักษณ์ที่ตอกย้ำคุณค่าทางวัฒนธรรมที่แสดงออกโดยการกระทำและถ้อยคำ ซึ่งในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของขนบธรรมเนียมประเพณีของกลุ่มชนพิธีกรรมเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงชีวิตความเป็นอยู่ความคิดเห็นความรู้สึกร่วมของสมาชิกในชุมชนนั้นด้วยการประกอบพิธีกรรมช่วยให้เข้าใจความสัมพันธ์ทางสังคมในเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติและมนุษย์กับสิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติความเชื่อภายในชุมชนประกอบไปด้วยความเชื่อแบบผีพราหมณ์พุทธซึ่งความเชื่อแบบผีนับเป็นความเชื่อดั้งเดิมที่เป็นรากฐานความเชื่อของคนชนบทและมีผลต่อวิถีการดำเนินชีวิตเป็นอย่างมากและยังคงยึดถือศรัทธามาจนถึงปัจจุบันเสมือนเป็นการให้คุณค่ากับธรรมชาติให้ความเคารพต่อบรรพบุรุษและความเชื่อ ความเกรงกลัวต่ออำนาจเหนือธรรมชาติโดยได้แสดงออกมาในรูปของพฤติกรรมที่ทำให้เห็นว่าคนในสังคมนั้นมีความเชื่อในเรื่องใดบ้าง เช่นการแสดงออกมาในรูปของกฎข้อห้ามข้อนิยมต่าง ๆ คำสอนตลอดจนประเพณี พิธีกรรมต่าง ๆ จนกลายเป็นตัวกำหนดวิถีชีวิตและพัฒนาการของคนในสังคมนั้น ๆ ความเชื่อของในสังคมไทย แต่เดิมนั้นไม่ได้มีความแตกต่างจากชนชาติอื่น ๆ กล่าวคือ มีความเชื่อในสิ่งที่มองไม่เห็นว่ามีอำนาจเหนือคน และสามารถบันดาลให้ทั้งคุณและโทษโดยความเชื่อในที่นี้ปรากฏมาในรูปเฉพาะของความเชื่อเกี่ยวกับการนับถือผี อาทิ การนับถือผีเป็นเทวดาอารักษ์ เช่น รุกขเทวดา เจ้าทุ่ง เจ้าป่าเจ้าเขา การนับถือผีปู่ตายายหรือผีบรรพบุรุษ การนับถือผีวีรบุรุษ เช่น ผีฟ้า การนับถือผีร้าย เช่น ผีทำ ผีกะ ผีปอบ เป็นต้น ถึงแม้ว่าในทางพุทธศาสนาจะถือว่า การเข้าทรงหรือการทรงเจ้าเป็นเดรัจฉานวิชาแต่กระนั้นความเชื่อเรื่องการเข้าทรงยังคงมีอยู่ในสภาพของสังคม ในปัจจุบันที่เป็นสังคมแห่งการแข่งขันเป็นสังคมแห่งการแย่งชิงแบบมือใครยาวสาวได้สาวเอาความเจริญในด้าน วัตถุความสะดวกสบายในการดำรงชีวิตเป็นสังคมแห่งเทคโนโลยีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้ทำให้ส่งผลให้ เกิดความแตกต่างของการดำรงชีวิตระหว่างสังคมชนบทและสังคมเมืองผู้คนในสังคมเริ่มเคยชินกับการอยู่คนเดียว หรือเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้นเวลามีปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตก็จะแก้ปัญหาด้วยตนเองหรือการที่หันไปพึ่งสิ่งที่ ตนเองคิดว่าเป็นที่ปรึกษาที่รอบรู้และสามารถแก้ไขปัญหามาของตนเองได้อย่างเช่นการไปหา “ร่างทรง” เพื่อขอให้ประกอบพิธีกรรม การ “เข้าทรง” เพื่อต้องการปรึกษาหารือเกี่ยวกับเรื่องหน้าที่การงานเรื่องเงินเรื่องเกี่ยวกับชีวิตครอบครัวหรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของตนเองที่กำลังประสบปัญหาอยู่ในปัจจุบันอย่างเช่นบางคนเป็น โรคชนิดหนึ่งที่แพทย์ไม่อาจวินิจฉัยได้ว่าเป็นโรคอะไรหรือยังไม่มีวิธีการรักษาการเกิดภัยพิบัติที่ร้ายแรงที่ไม่สามารถหาคำตอบได้สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้คนหันหน้าไปพึ่งการเข้าทรงมากขึ้นจะเห็นได้ จากตำหนักของร่างทรงที่มีจำนวนมากไม่ว่าตำหนักทรงเจ้าเสด็จพ่อ ร.5 ตำหนักทรงเจ้าพระแม่อุมาตำหนักทรงกุมารทองเป็นต้นกระจายไปในตามที่ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นอยู่ในเขตชนบทหรือในเมืองใหญ่แสดงให้เห็นถึง สภาพะการอ่อนแอทางจิตความต้องการหาที่พักพิงผู้ที่ให้คำปรึกษาในด้านต่าง ๆ เพราะมีความเชื่อว่าเทพที่เข้ามาเข้าทรงโดยผ่านร่างทรงเป็นเทพที่อยู่บนสวรรค์ต้องการมาช่วยเหลือมนุษย์ยามที่เดือดร้อนเป็นผู้ที่มีอิทธิฤทธิ์ สามารถดลบันดาลให้สิ่งที่ตนขอหรือร้องขอ

ได้และเป็นผู้ที่ให้คำตอบทุกปัญหาโดยผ่านกระบวนการ “เข้าทรง

ทำไมต้องเข้าทรง

ยโสธรา ศิริภาพระภากร (2557) กล่าวว่า เพื่อขอคำปรึกษาเกี่ยวกับเรื่องหน้าที่การงานเรื่องเงินเรื่อง เกี่ยวกับชีวิตครอบครัวหรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของตนเองที่กำลังประสบปัญหาอยู่ในปัจจุบัน เช่น ปรีกษา เกี่ยวกับรักษาโรคภัยไข้เจ็บชาวบ้านปรีกษาเกี่ยวกับการพยากรณ์ดวงชะตาการสะเดาะเคราะห์การตั้งชื่อและหาฤกษ์ยาม การให้ศีลให้พรเสริมบารมีเชื่อว่าร่างทรงคือตัวแทนของผู้เทพผู้มีอำนาจมีอิทธิฤทธิ์เชื่อว่าเจ้าทรง สามารถยกฐานะทางสังคมและฐานะทางเศรษฐกิจให้ดีขึ้นและเชื่อว่าเจ้าทรงสามารถรักษาโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ ให้หายได้

การเข้าทรงในแต่ละพื้นที่

พระครูโสภิตสิริธรรม (สิริโร/ทาอ่อน), บุญส่ง สิ้นธุ์นอก และสมเดช นามเกตุ (2564) กล่าวว่า การเข้าทรงเป็นความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับจิตวิญญาณ มีรากเหง้าก่อเกิดขึ้นมาพร้อมกับพัฒนาการทางจิตวิญญาณของมนุษย์ สำหรับสังคมไทยการทรงเจ้าเริ่มปรากฏเป็นหลักฐานที่ชัดเจน แต่การทรงเจ้าถูกปลุกฝังไปพร้อมกับความเชื่อของไทยโบราณ ซึ่งในสังคมไทยโบราณนั้นมีการนับถือผีมาก่อน ไม่ว่าจะเป็นพลังเหนือธรรมชาติ พลังจาก บรรพบุรุษ หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์อื่น ๆ ความเชื่อแบบนี้อยู่ในสังคมไทยมาอย่างยาวนาน และการทรงเจ้านั้นก็ยังถูก ปลุกฝังไปพร้อมกับหลักธรรมคำสอนของศาสนาต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ศาสนาฮินดู ที่นับถือเทพเจ้ามากมาย จนหล่อหลอมเกิดเป็นวัฒนธรรมร่างทรงขึ้นมา การทรงเจ้าและร่างทรงนั้นมีมานานแล้ว ย้อนกลับไปในสมัยรัชกาลที่ ๔ บันทึกไว้ว่ามีการลงโทษคนทรงเจ้า เพราะว่าคนเหล่านี้ก่อให้เกิดความวุ่นวาย รวมถึงปล่อยข่าวลือ ก่อนเกิดเหตุไฟไหม้อยู่เสมอ เพื่อเป็นการข่มขู่ให้ราษฎรหวาดกลัวไม่กล้าเอาเยี่ยงอย่าง อีกทั้งคนกลุ่มนี้ยังอยู่ในกลุ่มผู้ต้องสงสัยคดีลอบวางเพลิง ดังคำกล่าวที่ว่า “เมื่อกลัวจะมีสมคำดั่งว่า ก็คิดอ่านการทุจริตทั้งไฟประกอบเหตุ

1. การแต่งกายและเครื่องเซ่นประกอบพิธีกรรมการทรงเจ้าในภาคเหนือ

ก่อนวันงานจะมีการจัดเตรียม "ผาม" หรือ "ปะรำ" ขนาดผามแล้วแต่จำนวนคนในตระกูลและผู้เข้าร่วมพิธี หลังคามผามมุงด้วยทางมะพร้าว หญ้าคา หรือใบตองตึง ตกแต่งประดับผามให้สวยงามด้วยทางมะพร้าว ต้นกล้วย ขี้ผึ้ง หม่อน้ำ น้ำดัน ฯลฯ มีผ้าขาวยาวโยงอยู่ตรงกลางผามสำหรับให้ร่างทรงโหนเชืงผามาเข้าทรง ด้านหน้าผามจะยกพื้นสำหรับวางเครื่องเซ่น เครื่องเซ่นก็จะมีหัวหมูต้ม ไก่ต้มทั้งตัว เหล้า ข้าวตอก ดอกไม้ รูปเทียน ขนม ผลไม้ เช่น กล้วย อ้อย มะพร้าว ฯลฯ ถัดจากอาหารคาวหวานจะมีที่สำหรับจัดวางเครื่องแต่งกายของร่างทรง จำพวก ผ้าสไบ ผ้าโพกหัวสีต่างๆ สำหรับผู้ที่ฟ้อนรำที่ลงไปเวลาผีเข้าแล้ว

2. การแต่งกายและเครื่องเซ่นประกอบพิธีกรรมการทรงเจ้าในภาคอีสาน

ฟ้อนผีฟ้า เพื่อเป็นการเซ่นสรวงที่พระองค์เจ้าชื่อ ได้บันดาลให้พวกเขามีความร่มเย็น เป็นสุขในรอบปี ที่ผ่านมามีอีกด้วย นางเทียมทุกคนจะนั่งสงบในท่าสมาธิ และ ประนมมือ ในระหว่างทำพิธีจะมีหมอแคนขับกล่อม นาง

เทียม เมื่อผีฟ้าเข้าสิงจะมีอาการตัวสั่น กระตือรือร้น แล้วสั่งให้หาเครื่องแต่งตัวตามที่ชอบมาสวมใส่ ซึ่งแต่ละคนจะทราบแล้วว่าแต่ละองค์นั้น ชอบแต่งตัวชนิดใด เช่นผีฟ้าผาแดง ชอบผ้าสีแดง สไบแดงและดอกไม้แดง เป็นต้น บางคนก็พกผ้าขามม้าผ้าไหม เคี้ยวหมากพลู กินเหล้า บางคนก็สูบบุหรี่ ผสมพริกขี้หนู โดยปราศจาก อาการไอ หรือจาม เมื่อแต่งตัวเสร็จก็ลุกขึ้นรำ บางองค์ก็ลุกขึ้นรำรำเป็นจังหวะเข้ากับเสียงแคน สุดแต่ทำนองแคนจะพาไป ซึ่งโดยมากเป็นพญาลอบทจรรย์ภาษาพื้นเมืองเรียกว่า "ล่องโขง" บ้าง "แมลงภู่มดดอกไม้" บ้าง ชาวบ้านตามแถบนั้นถ้าใคร เจ็บป่วยต้องการอยากรู้ข่าวถึงญาติพี่น้องที่อยู่ห่างไกลว่าเป็นอย่างไร โดยมากมักจะบอกได้เป็นที่ถูกต้อง แผ่นหินที่แกะสลักเป็นรูปพระเจ้าองค์เจ้าตื้อ แห่งภูพระใต้เหลืองอร่ามด้วยแผ่นเปลวที่ผู้คนนำมาปิดยามลมอ่อนโยนมาเกิดประกายระยิบระยับ อีกทั้งเบื้องหน้าดาด้วยพุ่มบายศรีขนาดเล็ก ที่ชาวบ้านทำมากับมืออย่างง่าย ๆ ด้วยวัสดุที่หาได้ ไม่ว่าจะเป็นใบตองที่นำมาจับพับเป็นรูปเสียงอยู่ด้วย ดอกลั่นทมที่เก็บมาจากต้น ซึ่งขึ้นอยู่รอบภูพระ บ้างก็เป็นกระป๋องเก่าปักด้วยต้นไม้งินต้นไม้งินต้นไม้งินทอง ที่ทำจากกระดาษสา พร้อมผ้าไตรที่นำมากราบกราน เนื่องจากพระเจ้าองค์เจ้าเป็นพระต้องมีการบวงสรวงด้วยผ้าไตร ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดนครราชสีมา ได้กล่าวไว้ว่า ถ้าต้องการเลิกพิธีผีฟ้ามีธรรมเนียมอยู่ว่า นางเทียมคนนั้น ต้องเข้าไปกราบเครื่องสังเวการสิ่งที่จะหายไปและกลับคืนเป็นปกติ

3. การแต่งกายและเครื่องเซ่นประกอบพิธีกรรมการทรงเจ้าในภาคใต้

"ร่างทรง" หรือ "ม้าทรง" ถือเป็นกลุ่มบุคคลที่สำคัญและโดดเด่นที่สุดกลุ่มหนึ่งในเทศกาลถือศีลกินผัก ของ จ.ภูเก็ต ขบวนแห่ของแต่ละศาลเจ้าที่ประกอบไปด้วยม้าทรงในชุดจีนหลากสีสัน ตามร่างกายมีของแหลมคม ที่มแทงใส่ พร้อมเกี้ยวที่ห้ามรูปปั้นองค์เทพต่าง ๆ ผ่านท้องถนนที่คลาดล้าด้วยผู้มีจิตศรัทธา ท่ามกลางเสียงดัง และควันประทัดทั่วบริเวณ การอัญเชิญองค์เทพจีนเข้าประทับทรง จะต้องบวงสรวงในข้ามโดยมีม้าทรงและ พี่เลี้ยง 2-3 คน เป็นผู้ช่วย กล่าวบทอัญเชิญพระจีน ตีล่อโก๊ะ ตีกลอง จุฑารูป เฒ่าไม้หอม เช่นไหว้ด้วยผลไม้บูชา หน้ารูปพระจีน เมื่อพระจีนเข้าทรง ม้าทรงตัวสั่นสะท้าน สายหน้าไปมา มือเกร็งสั่นเต็มตลอดเวลา ร่างของ ม้าทรงจะวิ่งไปที่หน้าแท่นบูชา หยิบธงและอาวุธประจำตัวของพระจีนองค์ที่เข้าทรงได้ถูกต้อง พี่เลี้ยงจะช่วย ถอดเสื้อม้าทรงออก แล้วเอาเสื้อยันต์ประจำตัวของพระจีนนั้นมาผูกใส่ให้ การแสดงอิทธิฤทธิ์ของพระจีน เมื่อพระจีนเข้าทรงแล้ว บางครั้งจะคว้าอาวุธ คู่มือ มีทั้งดาบจีน ง้าว ขวาน มีด เหล็กแหลม ลูกตุ้มเหล็ก เป็นต้น ออกมาร่ำรำ ฟาดฟัน ที่มแทงร่างกายตนเอง เช่น แก้ม ลิ้น แขน หน้าอก หลัง สีข้าง ตัดลิ้นออกมาเขียนยันต์ เขียนให้ผู้เคารพเลื่อมใสเก็บไว้เป็นสิริมงคล การกระทำของพระจีนม้าทรงจะไม่รู้สึกตัวไม่มีความเจ็บปวด ซึ่งหลังจากพระจีนออกจากการเข้าทรงแล้ว ร่างม้าทรงจะมีร่องรอยบาดแผลอยู่เพียงเล็กน้อย ซึ่งจะหายไปเอง โดยใช้ยันต์ปิดไว้ ร่องรอยที่แก้มก็เพียงเอาผ้าชุบน้ำเช็ดไว้ก็จะหายสนิท

4. พิธีกรรมการทรงเจ้าในจังหวัดกำแพงเพชร

การเข้าทรงมีอยู่ทุกภาค ทุกพื้นที่ของประเทศไทย แต่การทรงจะมีความโดดเด่นหรือเอกลักษณ์ของ แต่ละ

พื้นที่ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เช่นเดียวกับในจังหวัดกำแพงเพชร พิธีกรรมการทรงเจ้า หรือการเข้าทรงนั้น ไทยรัฐออนไลน์ (2564) กล่าวว่า ร่างทรงจะมี 2 แบบ กลุ่มแรก จะเป็นกลุ่มที่ไม่สืบทอดทางสายเลือด คือ อยากจะอัญเชิญองค์ไหนมาลงก็ได้ (ส่วนมากเป็นสมัยใหม่) ส่วนอีกกลุ่ม คือ การสืบทอดทางสายเลือด (เหมือนกับในภาพยนตร์เรื่องร่างทรง) กลุ่มที่มีการสืบทอดทางสายเลือด ร่างทรงไม่ได้เข้าแบบสะเปะสะปะ เหมือนสมัยนี้ แต่เขาจะเลือกคนที่เข้า เช่น เฉพาะคนในตระกูลนี้เท่านั้น นอกจากนั้นแล้ว ศรินยา ระวังภัย (แห่มม) (การสัมภาษณ์, 5 ธันวาคม 2565) กล่าวว่า ไม่พบหลักฐานปรากฏว่าเกิดขึ้นเมื่อใดแต่ได้รับการ ถ่ายทอดจากพ่อแม่ และบรรพบุรุษจากรุ่นสู่รุ่น ซึ่งผู้ที่ให้ข้อมูลคือ นางสาวศรินยา ระวังภัย (แห่มม) อาศัยอยู่ บ้านเลขที่ 72 หมู่ 3 บ้านสามเรือน ตำบลวังไทร อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร ได้ให้ข้อมูลว่า พิธีกรรม เข้าทรงเป็นพิธีกรรมที่มีการรับสืบทอดมาจากคนรู้จัก หรือคนในครอบครัว โดยเป็นพิธีกรรมที่ใช้บุคคลที่เป็น ร่างทรงเป็นผู้ประกอบพิธีกรรม ใช้เพื่อต้องการปรึกษาหารือเกี่ยวกับเรื่องหน้าที่การงานเรื่องเงินเรื่องเกี่ยวกับชีวิตครอบครัวหรือเรื่องเกี่ยวกับสุขภาพของตนเองที่กำลังประสบปัญหาอยู่ในปัจจุบัน เช่น คือการที่มีบุคคลในครอบครัวมีอาการป่วยเรื้อรังรักษาทางการแพทย์ไม่หายจึงหาที่พึ่งทางจิตใจโดยการทำพิธีกรรมเข้าทรงเพื่อหาหนทางรักษาให้หายป่วย ในปัจจุบันพิธีกรรมเข้าทรงมีการปฏิบัติกันอย่างแพร่หลายในหลายภูมิภาค และ เป็นที่รู้จักในหลายช่วงวัย แต่สำหรับบุคคลที่ไม่เชื่อเกี่ยวกับพิธีกรรมเข้าทรงก็จะมองว่าเป็นเรื่องมกมาย แต่ในทาง วิทยาศาสตร์ยังไม่สามารถที่จะหาข้อพิสูจน์ได้ว่าการประกอบพิธีกรรมเข้าทรงทำให้หายจากอาการป่วยได้จริง

ความแตกต่างของพิธีกรรมการทรงเจ้าของแต่ละภูมิภาค

1. พิธีกรรมการทรงเจ้าในภาคอีสาน การเข้าทรง หมายถึง การที่สิ่งนอกเหนือธรรมชาติซึ่งได้แก่ ผีसाง เทวดาหรือที่เรียกกันทั่วไปว่าเจ้าหรือเทพ ทั้งที่เป็นชายหรือหญิง เด็กและผู้ใหญ่มาสั่งสู่หรือเข้าร่างของ ผู้ที่เรียกว่าร่างทรงเพื่อติดต่อกับมนุษย์รวมตลอดไปถึงการให้ความช่วยเหลือด้วยพิธีกรรมต่างๆ เป็นต้นว่า รักษาความเจ็บป่วย ทำนายทายทักดวงชะตาและแม้แต่การให้โชคลาภ โดยขณะที่ทำการเข้าทรงจะแสดง อาการให้เห็น เช่น การเปลี่ยนแปลงของเสียง และกิริยาอาการซึ่งจะแตกต่างไปจากเมื่อยังไม่มีการเข้า เป็นกระบวนการที่มนุษย์ที่เป็นสื่อ หรือ ตัวกลาง ถูกใช้เป็นเครื่องมือจากสิ่งที่เรียกว่าวิญญาณต่างๆ เพื่อนำเสนอข่าวสาร หรือ ทำให้มองเห็นผีหรือการถ่ายทอดพลัง หรือแสดงตัวเพื่อทดสอบหรือชี้แจง ดังนั้น การเข้าทรง ประกอบด้วย การกระทำร่วมกันระหว่างบุคคลในโลกนี้ (ร่างทรงหรือทรง) กับวิญญาณ (ผู้ติดต่อ) ซึ่งมีพลัง เกิดขึ้นร่วมด้วย ความแตกต่างระหว่างการติดต่อผ่านร่างทรง กับวิญญาณกระทำการเอง อยู่ที่ว่าพลังที่แตกต่างกัน การเข้าทรงนั้น ร่างทรงทำให้ร่างกายให้ว่างเปล่าเป็นเวลาสั้น ๆ เพื่อให้วิญญาณเข้าใช้ร่าง ใช้กลองเสียงในการ ติดต่อสื่อสาร ผ่านทางร่างทรงสู่จิตใจและพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปไม่สามารถควบคุมตัวเองได้สูญเสีย ความสามารถในการรับรู้และความจำบางครั้งการที่บุคคลหนึ่งถูกวิญญาณเข้าสิงเป็นร่างทรงทำให้บุคคลนั้น สามารถกำหนดหรือสร้างเอกลักษณ์ของตนเองขึ้นมาโดยการบอกเล่าถึงอาการที่ถูกวิญญาณเข้าที่ไม่เป็นเพียง การเสนอภาพของสิ่งที่เกิด

ขึ้นกับตัวบุคคลนั้นแต่ยังเป็นการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างเหตุการณ์เข้ากับ ประสบการณ์ที่ได้รับซึ่งจะกลายเป็นพื้นฐานของการกระทำต่อไปดังนั้นการเข้าทรงจึงเป็นหนทางหนึ่งของการนำเสนอเอกลักษณ์บางลักษณะของบุคคล

นางทรง (คนทรง) คือ ร่างทรงที่สามารถติดต่อกับเจ้าปู่ หรือเจ้าผู้ที่จะมาเป็นนางทรง จะเป็นผู้หญิง ที่จะมีญาติพี่น้องที่เคยเป็นร่างทรงหรือนางทรงมาก่อนจึงจะเป็นร่างทรงได้และร่าง ทรงนี้เจ้าปู่หรือของรักษาจะเป็นผู้เลือกเอง ถ้าร่างทรงอ่อนแอเจ็บไข้ป่วยอยู่เสมอเมื่อเป็นร่างทรงก็จะแข็งแรงหายป่วยผู้ที่เป็ร่างทรง มักจะถูกทาบทามก่อนมิได้บังคับขึ้นใจ จะต้องสมัครใจเองนางทรงหรือ ร่างทรงนี้จะสามารถสื่อสารติดต่อกับ ของรักษาได้ และจะเป็นที่เคารพนับถือของชาวบ้านชาวบ้านจะให้เกียรตินางทรงมากเพราะว่าถือประหนึ่งเป็นตัวแทนในการติดต่อกับของรักษาที่ชาวบ้านนับถือ

2. พิธีกรรมการทรงเจ้าในภาคเหนือ การทรงเจ้าเข้าผีในภาคเหนือออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การทรงเจ้าเข้าผีแบบประเพณีดั้งเดิม (traditional spirit mediumship) และลัทธิพิธีทรงเจ้าเข้าผีสมัยใหม่ (modern spirit mediumship) ลัทธิพิธีแบบแรกเป็นการสืบทอดการเข้าทรงเจ้าเข้าผีที่มีมาแต่เดิมในชุมชน ชนบท ส่วนแบบที่สองเป็นลัทธิพิธีทรงเจ้าเข้าผีในเมือง แม้ทั้งสองแบบจะไม่ค่อยแตกต่างกันมากนักในเรื่องของ ความเชื่อและพิธีกรรม แต่ลัทธิพิธีทรงเจ้าเข้าผีแบบสมัยใหม่มีองค์เจ้าที่มาจากอินเดีย จีน และวิรูปบุรุษวิรูปสตรี ในประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและประวัติศาสตร์ชาติไทย รวมทั้งเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับการสนับสนุนอุดมการณ์ ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ในชุมชนในเขตภาคเหนือว่ายังพบเห็น “คนทรง” หรือ “ม้าขี่” ที่ยังคงทำหน้าที่ เป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารกันระหว่างคนและผีอย่างเหนียวแน่น ด้วยตามพื้นฐานความเชื่อของชาวล้านนาเชื่อว่าพวกเขาเป็นลูกหลานของผีแถนและมีตำแหน่งแห่งที่สำหรับคนและผีในการอยู่ร่วมกันโดยคล้ายกับว่า ในหมู่บ้านหนึ่งภายในชุมชนได้มีทั้งโลกของชาวบ้านที่เป็นมนุษย์และโลกของผีที่เกี่ยวข้องกับคนในชุมชนซ้อนกันอยู่ การจัดตำแหน่งความสำคัญของผีจึงเป็นไปตามระบบหน้าที่ผีที่มีความสำคัญกับชาวล้านนาที่มีส่วนในการควบคุม ความประพฤติของคนในชุมชนและช่วยในการจัดระเบียบความสัมพันธ์ทั้งในระดับครอบครัวจนถึงระดับชุมชน ได้แก่ ผีปู่ย่าทำหน้าที่รักษาความสัมพันธ์และความสงบสุขของสังคมเครือญาติผีเสื้อบ้าน หรือ ผีเจ้าบ้านทำหน้าที่บันดาลความอุดมสมบูรณ์และคุ้มครองความสงบสุขของคนในชุมชนตลอดจนเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างตระกูลและเครือญาติให้ยอมรับกฎเกณฑ์ร่วมกันของชุมชน ผีเจ้าวัดทำหน้าที่ดูแลศาสนสถานและคุ้มครอง พระเถรในวัดให้อยู่ในพระวินัย ผีขุนน้ำ ทำหน้าที่ดูแลแหล่งน้ำและบันดาลน้ำให้แก่เรือกสวนไร่นาของคน ในชุมชน ผีเจ้านายหรือผีวิรูปบุรุษทำหน้าที่สำคัญที่คุ้มครองดูแลความสงบและปกป้องรักษาทุกสิ่งทุกอย่าง ตั้งแต่คน สัตว์ ไร่ นา ป่า และลำน้ำ มีกำลังอำนาจแผ่ไปไกลมากกว่าผีปู่ย่าหรือผีเจ้าบ้าน ดังนั้นการได้พบกับผี ดังกล่าวจึงคงต้องอาศัยสื่อกลางที่ชาวล้านนาเรียกว่า “ม้าขี่” มาทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการติดต่อสื่อสาร ระหว่างคนและผีต่างๆ ซึ่ง “การเข้าทรง” หรือ “การลงผี” นี้เองได้กลายเป็นพิธีกรรมสำคัญที่พบเห็นได้ใน ทุกหมู่บ้านในเขตภาคเหนือที่จะ

ทำให้คนในชุมชนสามารถได้พบปะติดต่อสื่อสารและขอความช่วยเหลือจากพี่ที่ชาวมุขชนให้มีความสำคัญ รวมทั้ง การเลี้ยงหรือเซ่นไหว้เป็นประจำทุกปีเพื่อให้ผีดังกล่าวมีความพึงพอใจและทำหน้าที่คุ้มครองคนในชุมชน ดังจะได้ ยกตัวอย่างการเข้าทรงของผีเจ้านายทางภาคเหนือผีเจ้านาย เป็นผีที่มี บทบาทต่อวิถีชีวิตมากขึ้น แม้ว่าจะอยู่ใน สังคมสมัยใหม่ผีเจ้านาย คือผีที่มาอาศัยยืมร่างของม้าขี่ เพื่อถ่ายทอด เรื่องราวผ่านร่างม้าขี่สู่ลูกเลี้ยงและลูก หลานผีเจ้านาย อาจจะได้แก้ดวงวิญญาณของเจ้าเมือง นครบผีเสื้อเมือง ผีเสื้อบ้าน ผีปู่ย่า หรือผีอารักษ์ต่างๆ ซึ่ง ถือว่าเป็นผีระดับชั้นเทพ ทั้งที่มีตัวตนจริงในประวัติศาสตร์หรือนิทาน ประมวลในปัจจุบัน ความเชื่ออัตลักษณ์ตัว ตนของผีเจ้านายมีความหลากหลายมากขึ้น มนุษย์ปุถุชนหากทำ คุณความดีไว้มาก เมื่อตายไปอาจจะกลายเป็นผี เจ้านายได้พระสงฆ์ที่บรรลุนิพพานสมบัติผีร้ายต่างๆ เช่น ผีกะ ยักษ์ ผีพราย รวมถึงสัตว์ที่มีอำนาจบางประเภท ก็ อาจจะกลายเป็นผีเจ้านายได้เช่นกัน เช่น เจ้าพญาจ้างเผือก เจ้าพญา เสือสมิง เจ้าหงพราย เจ้ากะยักซ์เจ้าผู้หนามจิว ขุนอินคา เป็นต้น ผีเจ้านายทำหน้าที่ช่วยเหลือมนุษย์ผู้ตกทุกข์ได้ยาก บัดเปาเคราะห์รักษาอาการเจ็บป่วย ช่วย เหลือด้านความเจริญรุ่งเรือง อำนาจความสุขสมบูรณ์ ความร่มเย็นให้กับม้าขี่ ชุมชน และลูกเลี้ยง ปัจจุบันความ เชื่อเรื่องผีเจ้านาย มีความหลากหลายและมีความ ซับซ้อนมากยิ่งขึ้นให้มีความสงบสุขและบันดาลความอุดม สมบูรณ์ให้กับชุมชน

3. พิธีกรรมการทรงเจ้าในภาคใต้ ลักษณะความเชื่อกันว่าการเข้าทรงของพระจีนเป็นการแสดง อิทธิฤทธิ์ ของพระจีนและสามารถปัด เป่าสิ่งชั่วร้าย บันดาลความสุขให้แก่ผู้เคารพเลื่อมใสพระจีน และเชื่อกันว่า ผู้ที่เป็นม้า ทรง (คนทรง) ของพระจีนได้ จะต้องเป็นบุคคลที่มีลักษณะดังนี้

1. เป็นคนชะตาขาดกำลังจะดับ แต่ยังไม่ถึงเกณฑ์ที่จะต้องตาย พระจีนหรือเจ้าจะเข้าประทับทรง เป็นการ ช่วยเหลือต่ออายุให้ม้าทรง

2. โดยความสมัครใจของม้าทรงที่จะเสียสละอุทิศตนรับใช้พระจีน และพระจีนยอมรับว่า เป็นบุคคลที่ เหมาะสมให้เป็นม้าทรงได้

3. พิธีกรรมการทรงเจ้าแบบพระจีน

ความสำคัญการเข้าทรงของพระจีน จะมาช่วยขจัดปัดเป่าทุกข์ร้อน รักษาโรคร้ายไข้เจ็บ บันดาลความ เจริญ รุ่งเรืองในการประกอบอาชีพ และอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ที่เคารพเลื่อมใสพิธีกรรม

1. การอัญเชิญพระจีนเข้าประทับทรง จะต้องบวงสรวงในอำมโดยมีม้าทรงและพี่เลี้ยง 2-3 คน เป็นผู้ช่วย กล่าวบทอัญเชิญพระจีน ตีล่อโก๊ะ ตีกลอง จุฑรูป เผาไม้หอม เช่น ไข่หวัดด้วยผลไม้บูชาหน้ารูปพระจีน เมื่อพระจีน เข้าทรง ม้าทรงตัวสั่นสะท้าน สายหน้าไปมา มือเกร็งสั่นหิ้มตลอดเวลา ร่างของม้าทรงจะวิ่งไปที่ หน้าแท่นบูชา หยิบธงและอาวุธประจำตัวของพระจีนองค์ที่เข้าทรงได้ถูกต้อง พี่เลี้ยงจะช่วยถอดเสื้อม้าทรงออกแล้วเอาเสื้อยันต์ ประจำตัวของพระจีนนั้นมาผูกใส่ให้

2. การแสดงอิทธิฤทธิ์ของพระจีน เมื่อพระจีนเข้าทรงแล้ว บางครั้งจะคว่ำอาวุธ คู่มือ มีทั้งดาบจีน ง้าว ขวาน

มีด เหล็กแหลม ลูกตุ้มเหล็ก เป็นต้น ออกมาร่ำว่า ฟาดฟัน ทิ่มแทงร่างกายตนเอง เช่น แก้ม ลิ้น แขน หน้าอก หลัง สีข้าง ตัดลิ้นออกมาเขียนยันต์เขียนให้ผู้เคารพเลื่อมใสเก็บไว้เป็นสิริมงคล การกระทำของพระจีน ม้าทรงจะไม่รู้สึกตัวไม่มีความเจ็บปวด หลังจากพระจีนออกจากการเข้าทรงแล้ว ร่างม้าทรงจะมีร่องรอยบาดแผล อยู่เพียงเล็กน้อย ซึ่งจะหายไปเองโดยใช่ยันต์ปิดไว้ ร่องรอยที่แก้มก็เพียงเอาผ้าชุบน้ำเช็ดไว้ก็จะหายสนิท

3. การรับปรึกษาแก่ผู้เคารพเลื่อมใส โดยผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือจะเล่าเรื่องของตนซึ่งพระจีนก็จะให้คำปรึกษา แนะนำ ชี้แนะวิธีปฏิบัติตามแก่กรณี

4. ระหว่างทำพิธี จะมีการประโคม "ตัวก่อ" กลองใหญ่ "กิมก่อ" กลองเล็ก และโกก่อ "กลอง แห่ขบวน" และจุดประทัดอีกทีก็ใจอยู่ตลอดเวลา

5. การออกจากร่างม้าทรง เมื่อเสร็จภารกิจ หรือตามเวลาอันสมควร พระจีนก็จะออกจากร่างม้าทรง โดยมีพี่เลี้ยงคอยช่วยเหลือ

ผู้ที่เป็นม้าทรงจะต้องปฏิบัติดังนี้

1. ต้องรักษาความสะอาดของร่างกาย รวมทั้งวิถีชีวิตของความเป็นอยู่โดยไม่รับประทานเนื้อสัตว์ต้องรับประทานผักอย่างเดียว

2. ต้องไปปฏิบัติกิจกรรมทำงานให้กับศาลเจ้าเป็นประจำ

บทสรุป

พระครูโสภิตสิริธรรม (สิริโร/ท้าวอน), บุญส่ง สิ้นธุ์นอก และ สมเดช นามเกตุ (2564) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อทางพระพุทธศาสนาพิธีกรรมของร่างทรง พบว่า ความเชื่อส่วนใหญ่ของร่างทรง ที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา คือ ความเชื่อเรื่องการปฏิบัติธรรม ความเชื่อในเรื่องการสวดมนต์ไหว้พระ ความเชื่อในการถือศีลกินเจ เลี้ยงพระ ถวายสังฆทาน และความเชื่อในการทอดกฐิน ผ้าป่า ช่วยบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ ถ้าจะแบ่งความเชื่อของร่างทรงออกเป็นความเชื่อทางพระพุทธศาสนาและความเชื่ออื่น อื่น ๆ พบว่า ร่างทรงที่มีความเชื่อทางพระพุทธศาสนา พิธีกรรมที่กระทำสูงสุดคือ การปฏิบัติธรรมสวดมนต์พระคาถาต่าง ๆ อาทิเช่น ก่อนการเริ่มพิธีกรรมนั้นร่างทรง และผู้ที่เข้าร่วมประกอบพิธีนั้นจะมีการสวดมนต์ นมัสการพระรัตนตรัย บทชุมนุมเทวดา บทเจริญคุณ พระคาถายอดพระกัณไตรปิฎกพระคาถาชินบัญชร พาหุงมหากา มลคลจักรวาล เป็นต้น ซึ่งบทสวดเหล่านี้บรรดาร่างทรงที่มีการประกอบพิธีกรรมได้นำมาประยุกต์ใช้ในการ ประกอบพิธีรองลงมาคือ ทำบุญให้ทานตามโอกาสต่าง ๆ ร่างทรงที่มีความเชื่อด้านอื่น ๆ คือ พิธีกรรมไหว้ครู ประจำปี รองลงมาคือ การรักษาโรค การถอนคุณไสย การทำพิธีสะเดาะเคราะห์ต่อชะตา

คำสำคัญ : ร่างทรง เข้าทรง

ที่มา : เบญจมาศ ผิวขาว และคนอื่น ๆ. (2566). ร่างทรง เข้าทรง ความหวัง ความเชื่อและความศรัทธา

. วารสารกำแพงเพชรศึกษา, 6(6). 37-46.

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : กาญจนา จันทร์สิงห์

วันที่ : 2024-09-23

https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=2251&code_db=610004&code_type=01

The Office Of Academic Resource Information And Technology